

Odabir liturgijske glazbe za slavlja?

Svako vrijeme i svaki naraštaj vjerske populacije nastoji oblikovati sakralnu glazbu sebi doraslu i sebi razumljivu. To je bilo očito u cijeloj kršćanskoj povijesti. Jedan dio glazbene tradicije uvijek je bio prisutan, ali impulsi za stvaranje nečega svježeg, suvremenog mogu se nazrijeti u svim povijesnim razdobljima. Danas je također uočljiv takav proces ili pokušaj da se stvori nešto novo, mimo tradicijske crkvene glazbe. Nastojanja su vrlo snažna, posebno u mlađoj populaciji. Na njihove pokušaje gleda se više blagonaklono nego kritički, a ne izostaje i očita podrška iz najviših crkvenih krugova. To mladima godi i još su zauzetiji oko tog posla.

Tako je danas mladenački stil postao *habitus* kojega će biti teško mijenjati, a mnoge navike na tom području postaju mentalitet i bilo bi suviše smjelo reći da će se to lako izmijeniti. To je već davno bilo jasno kardinalu Ratzingeru, sadašnjem papi, koji je već 1985. godine u svojem govoru na Osmome međunarodnom kongresu crkvenih glazbenika rekao: »Glazbena praksa poslije Drugoga vatikanskog sabora prenijela je glazbena pitanja s razine čisto estetske i tehničke na razinu teološku. Nije više problem glazbe, instrumenata nego shvaćanja i različite eklesiološke koncepcije. Na djelu je neka vrsta glazbenoga hedonizma, u kojem sudjeluju oni koji izvode glazbu i koji ju slušaju. Glazbeni hedonizam je star koliko i glazba. I sv. Augustin je o tome pisao. Neki oci su govorili da je bolje ne pjevati nego da sestvori glazbeni užitak. Sv. Jeronim kaže da moramo pjevati, psalmodirati i hvaliti Boga više našim srcem nego našim glasom.«

Upravo taj glazbeni hedonizam, o kojem govori papa, snažno prisutan i u današnjim glazbenim izvođenjima, i to ne samo u glazbi mladih, nego i u drugim crkvenoglazbenim vrstama. Pomalo svi zaboravljamo da bi liturgijska glazba morala biti u službi liturgije, a liturgija nije šala, nije predstava, nije spektakl, nije neko skazanje, već najdublja i najsadržanija vjerska stvarnost, koja nam na simboličan način uprisutnjuje povijest našeg spasenja i smisao našega života. Ta stvarnost morala bi biti u svakome svojem dijelu, bilo pjevanom, govorenom, recitira-

nom, čitanom ili propovijedanom, prema trećoj uputi *Liturgicae instaurationes*, izraz Kristova misterija i potpora molitvi. Na tom situ i rešet u zaglavile bi mnoge skladbe bilo mladenačkog stila bilo skladbe zbornog stila ili pučkog stila. Tko god se bavi malo ozbiljnije tim poslom, priznat će da nije lako tomu načelu udovoljiti i da nije dosta uzeti u ruke gitaru i početi svirati, ili sjesti za orgulje i započeti orguljati, a da to odmah postaje izraz Kristova misterija ili potpora molitvi. Svakako, važno je pitanje kako svirati gitaru ili orgulje i jasno je da ni orgulje nisu prikladne za liturgiju ako se loše na njima svira, kao ni gitara ili bilo koji drugi instrument. Drugo važno pitanje jest što pjevati i kako pjevati i na koji način tom pjesmom ili svirkom stvoriti barem molitveni ambijent, ako već ne možemo postići da ta dotična skladba, usklik ili napjev bude molitva.

Glazbena stvaralaštva mladih nisu težila za oblikovanjem glazbenog simbolizma, inspirirana na liturgijskoj posebnosti, već su se zadovoljila čisto zemaljskim, rekli bismo svagdanjim simbolizmom. Tako je samo po sebi iz te glazbe iščezlo ono što nazivamo mistika, meditacija i kontemplacija. Tu ne treba miješati takozvana »sentiš« izvođenja s meditativnim izvođenjima, jer »sentiš« nema nikakve veze s meditacijom kršćanske provenijencije. Glazba koju nazivamo zborna i pučka također nije u svemu zadovoljila liturgijskoglazbenu simboliku kakva je bila prisutna u nekim prošlim vremenima. Također pučka popijevka, koja je bila prisutna u minulim vremenima, danas sve više postaje nepoznata, strana i ništa ne govori, posebno mladima.

Najprisutniji je iz pučkog repertorija marijanski opus pučkih pjesama, koje su snažno zastupljene i na njima se temelji velik dio našega pučkog pjevanja, i to puk zna dobro pjevati. Zbornske skladbe velikim dijelom su iz prošlosti i jedan dio njih također više ništa ne govori današnjemu čovjeku. Kad sve zbrojimo, uočavamo da se nalazimo u teškim vremenima glede crkvene, liturgijske glazbe. Vrhovnog autoriteta kod nas nema. Službena liturgijska pjesmarica, odobrena od Biskupske konferencije davne 1983. godine, gotovo je prezrena. Pojavljuju se razne

pseudopjesmarice, pa čak odobrene od crkvenih autoriteta i preporučivane kao liturgijske. Mnogi animatori pjevanja po našim crkvama nisu nimalo liturgijski poučeni. Školovani crkveni glazbenici, koliko su prisutni u tom sektoru, malo mogu učiniti, jer su u velikoj manjini.

I na kraju ovog razmišljanja što preporučiti glede odabira liturgijske glazbe za liturgiju? Jedino polazište moraju nam biti norme liturgijske konstitucije Drugoga vatikanskog sabora koje govore o sakralnoj glazbi, a u točki 112 traže da glazba svoju svetost može ispuniti ako se tijesno poveže s liturgijskim činom, bilo da ugodnije izrazi molitvu, bilo da promiče jednodušnost i tako obred obogati većom svećanošću. Budući da u Hrvatskoj još uvijek nemamo jedinstvenu »vojsku« crkvenih glazbenika, treba naglasiti da sve ovisi o pojedincima, koji moraju biti svjesni što rade i neka odabiru skladbe bilo iz zbornog bilo iz pučkog ili mladenačkog repertorija koje će barem u nekim segmentima zadovoljiti prije spomenutu preporuku liturgijske konstitucije. Koliko god su nam drage marijanske popijevke iz pučkog opusa, njima ne možemo sve riješiti te s njima započinjati i završavati sva slavlja. Trebalo bi isto tako učiti s pukom i druge popijevke koje se nalaze u službenoj liturgijskoj pjesmarici, a koje su dobre tekstualno i melodijski, a puk ih može prihvatiti. Isto tako odabir zbornih skladbi trebao bi biti puno prikladniji za današnja liturgijska slavlja.

Pod prikladnošću mislimo prije svega na tekstualnu prikladnost, a zatim i na dužinu trajanja, bilo da se radi o skladbama za prijet ili ordinarij mise. Za današnje vrijeme to nije nebitno. Preduga liturgijska slavlja, pogotovo ako su neispunjena pravim sadržajima, dosađuju i postaju neizdržljiva današnjemu čovjeku.

Za sve spomenute probleme trebali bi se senzibilizirati svi vjernici i sav kler, počevši od biskupa, svećenika, redovnika i redovnica. Dok se to ne dogodi, vidnog napretka neće biti, a s vremenom postati ćemo svi imuni na sva supkulturna događanja na tom području, ako već i nismo postali.

mo Miroslav Martinjak